

Waar moge-
met vacatie.
elk een ver-
doeder samen,
tak op eigen
it er zich bij
a, (die in het
eigenheid heb-
te verkeerden,
kinderen dan
; met elkaar
t als gevolg,
vader bij zijn
ook de moe-
ren.

lere kinderen
en ze er zich
te onder ver-
zoo het meis-
sers zelf goed
we van „ze-
nderen geen

amen met va-
r verkeerden,
elpunt staat.
enieten, aan-
zijn hand; ze
gen er over:

rijke, dat er
f aan de zee,
pdringt, zoo-
vordt — mo-
pper en On-

iet verzuimd,
ke, een pas-
s; zooals ook

ere Gods —
al verfrischt,
nnen hervat-
HUISMAN

rieven

enentwintig,
der Gerefor-
eplaatst, als
zoo zei men,
len, nog in
m te weren
i godsdienst,
werpen.

de roeping
ninkrijk van
loopt alleen
geschieden.
tijd op, dat
oals hij het
punten haar
op dit punt

geheel de
et, en gelijk
waarloozing
ontleenden,
te beschou-

t, vooral in
Jezus Chris-
latgene zou
men er niet
d; bijv. dat
zen en dat
le middelen
ed, staats-
jke richting
erkent; ter-
e richtingen
j kan, haar

dige inbreuk
privilege toe
Koninkrijk
zoo gaat hij
olutionairen,
en geest der
k en Staat"
sche staats-
derdijk, Da
Heeft niet
en voorbij-
ds Minister,
krachtig en
g van Diens
r zijn dood
ing te ken-
22 October
eddigd, mits
Jezus Chris-

tus; en zulks ter wille van Joden en modernen.

Men weet, dat ook prof. Dooyeweerd in zijn „Wijs-
begeerte der wettsidee" tegen deze gedachte opkwam.

Hoeveel te meer is er dan reden voor diegenen, die
deze wijsbegeerte thans aan verschillende hoogescho-
len doceeren, op te komen tegen de uittaling van de
thans toonaangevende antirevolutionairen, dat het
niet noodig is in de internationale vergaderingen op
te komen voor de erkenning van den Christus, omdat
men daar thans niets meer van begrijpt, terwijl men
zich zou moeten beperken tot de aanwijzing der vruch-
ten van het Christelijk geloof voor het staatsleven,
omdat de humanisten die vruchten nog willen aan-
vaarden.

Er is voor prof. Zuidema beter werk te doen, dan
hij thans ondernam, hopelijk met een niet weer terug-
krabbelen naderhand.

Lohman schreef: juist doordat men niet meer op
staatkundig gebied durft te getuigen, dat alleen door
onzen Heere Jezus Christus als Koning te erkennen,
onze maatschappelijke toestanden kunnen verbeteren,
en dat ondanks al het „meedoen" met radicalen en so-
cialisten, de toestand dezelfde blijft, zoolang dit niet
door geheel ons volk wordt ingezien, werkt men den
geest der eeuw in de hand. In een noot wordt dan ver-
wezen naar het woord van Groen: alleen in Isolement
ligt kracht. Isolement, dat wil zeggen, het streng
vasthouden aan eigen beginselen.

Opmerkelijk is voorts, dat de vier bovengenoemde
rechtsgelerden, hoewel ook op staatkundig gebied
steeds strijdende voor het Koningschap van den Heer
Jezus Christus, nochtans zoomin aan de gereformeer-
de als aan eenige andere kerk eenigen voorrang of voor-
recht hebben willen toegekend.

We hopen, zoo eindigt Lohman hier zijn betoog,
dat art. 36 niet door de gereformeerde kerken, in Sy-
node vergaderd, zal worden verzwakt of verminkt.
Noch voor die kerken, noch voor ons land ware dit
wenschelijk. Dit schreef hij in 1897.

Dat hij daarna, allicht onder den invloed van de
z.g.n. historische interpretatie meeging met die ver-
minking, doet aan de beteekenis van dit zijn betoog
niets af.

Want heel dat beroep was fout, zooals nader door
prof. Schilder duidelijk werd aangetoond.

Lohman schrijft: wij houden ons aan dat artikel
onzer belijdenis en willen daar niets afdoen. De hooge
roeping der regeering, haar heilige taak wordt daar-
in zeer juist aangeduid: handhaving van de gerech-
tigheid, ter eere Gods, ten behoeve van ons, die ge-
hoorzaamheid verschuldigd zijn in alle dingen, die niet
strijden tegen Gods Woord. Zal het land, waarin wij
wonen, Gode welgevallig zijn, dan moet daarin noch
afgoderij, noch valschen godsdienst voorkomen; dan
moet daar het Evangelie overal gepredikt worden;
dan moet Jezus Christus daar heerschen. Alles wat
dezen heilsstaat bevordert kan moet de Overheid,
wil zij aan haar roeping voldoen, verrichten, opdat
God gediend worde gelijk Hij in Zijn Woord gebiedt.

God te dienen en te verheerlijken is dus en voor
de Overheid en voor het volk het einddoel.

Hij merkt verder nog op: men kan valschen gods-
dienst uitroepen evenals valsche wanbegrippen of
verkeerde neigingen door er iets anders en iets beters
voor in de plaats te stellen. Dat in de zestiende eeuw
men ook regeermacht gebezigd heeft om de R.K. kerk
te fnuiken, ontkennen wij niet. Ter zelfverdediging was
dit toen noodig gelijk het weer noodig zou kunnen
worden. Maar het volgde niet noodwendig uit het ar-
tikel zelf.

De vrucht der Reformatie is de vrijheid van consci-
entie van alle vrijheden geweest. Lohman wijst hier op
het werkje van dr. Jellinek: Die Erklärung der Men-
schen- und Bürgerrechten.

Dat onze voorvaderen, dus zegt hij, het Koninkrijk
van Jezus Christus willende bevorderd zien door de
Overheid, niet terstond de praktische gevolgen hebben
doorzien, waartoe die stelling eenmaal kon leiden, ont-
kennen wij natuurlijk niet. Zoolang de Overheid nog
het zwaard bezigen moest om haar eigen onderdanen
te beschermen tegen de overmacht van een Kerk, die
destijds werkelijk Europa beheerschte, konden die ge-
volgen niet tot hun recht komen.

Eerst in de Vereenigde Staten, waar die kerk min-
der machtig was, ontwikkelde zich al heel spoedig wat
uit het juiste beginsel moest voortvloeien. De aanbidding
in geest en waarheid sluit in beginsel eiken
dwang, elke bevoorrechtiging uit. Wenscht men op dat
heerlijk beginsel terug te komen?

Lohman voert dan zijn strijd met Hoedemaker, wat
hij thans kunnen laten rusten.

Hij geeft het artikel weer van het program der chr.
historische partij, dat, naar hij opmerkt, zich aansluit
bij art. 36 der Gereformeerde belijdenis en plantst dan
nog deze opmerking: er wordt in art. 36 o.a. gespro-
ken van het uitroepen van alle afgoderij. Wij verstaan
daaronder het uitroepen door geestelijke middelen, niet
de uitroeping op de manier als die soms in het Jood-
sche volk is voorgekomen. Met geweld kan men wel
een ongehoorzaam mensch uitroepen, maar de afgode-
rij zelve kan men slechts uitroepen door geestelijke
middelen. Dat is, zegt men, te geestelijk opgevat. Maar
als dat zoo is, waarom wordt ons dan telkens door
de kerkelijke voorgangers geleerd, dat het eerste ge-
bed ook in geestelijken zin door ons moet worden op-
gevat en nageleefd, en dat alles, waarop wij ons ver-

trouwen stellen naast en benevens God afgoderij is?
(Zie bijv. vraag 45 van den Heidelbergischen cate-
chismus). Waarom is zulk een opvatting niet te gees-
telijk maar moet bij het uitroepen van afgoderij juist
aan zwaard of uitwendig geweld worden gedacht?

Is het nu niet een uitermate alarmeerd tekenen
voor de antirevolutionaire partij, dat haar leiding den
dreeven moed heeft om, als thans feitelijk niets anders
geschreven wordt dan wat zooveel van haar voorgan-
gers steeds trouw getuigden, dit met veel verontwaar-
diging zelfs te doen tegenspreken, en die tegenspraak
zoo krachtig mogelijk te propageeren?

Moet men deze partij thans afmeten naar datgene
wat zij loochent? Dan staat het niet al te best met
haar, tenzij men alsnog tot bezinning komt; en een
der middelen daartoe kan zijn, dat men een zoo fel
bestreden boek zooveel mogelijk ernstige lezers be-
zorgt en wat als gif werd aangewezen als goed medi-
cijn aanvaardt.

Met hartelijke groeten en heilbede, uw toegenegen

MARNIX.

OPENBARING 19:5-8

(vertaling N.B.G.)

Looft onzen God, al die Hem vreest!
Ja, hallelujah, amen!
Hij geeft u nieuwe namen,*
nu d'eerste dingen zijn geweest.**
Zijn knechten, klein en groot,
herrezen uit den dood.

Want hallelujah, onze Heer,
de God alleen almachtig,
was Babylon gedachtig.***
Het koningschap, de kracht en eer
heeft onze God aanvaard
voor 't volk door Hem bevaard.

Geeft hem de eer en weest verblijd,
de bruiloft is gekomen.
Het Lam heeft ons genomen.***
Zijn vrouw heeft zich voor Hem bereid,
der heil'gen daaden zijn
haar bruidskleed, blinkend rein.

A. v. B.

Melodie: Psalm 21.

* Openb. 2:17.
** Openb. 21:4.
*** Openb. 16:19.
**** Joh. 14:3.

PERSCHOUW

NIJWE SITUATIE?

De C. G. Bos schrijft in „Kerkpost" over de vraag
of er in 1950 een nieuwe situatie is ontstaan door de
Haagsche Synode:

In de „Roeping" van 15 Juli j.l. is nog eens weer op-
genomen een artikel dat ds. S. G. de Graaf in 1946
schreef naar aanleiding van de Vervangingsformule.
Daarin betoogt ds. de Graaf, dat er door die Vervan-
gingsformule een nieuwe situatie zou zijn ontstaan. Wij
hebben dat toen niet aanvaard. Maar tegenwoordig
zijn er wel die nu hun vroegere bezwaren tegen die
Vervangingsformule hebben laten varen. Vandaar dat
nu dat artikel van ds. de Graaf ook weer dienst moet
doen. Daaruit blijkt wel dat het „nieuwe" van de situ-
atie niet in 1950 is gekomen, maar al 4 jaren oud is!

Toch is het wel goed het „nieuwe" van de situatie
van 1946 nog eens te toetsen. We zullen het niet in
den brede doen. Er is van onze zijde reeds zoveel ge-
schreven over en tegen die Vervangingsformule, dat
voor een belangstellende nog te lezen is, dat we niet
willen herhalen. Maar het artikel van ds. de Graaf be-
vat enkele elementen die zeer verhelderend kunnen zijn,
omdat daaruit blijkt hoe weinig „nieuw" de situatie in
werkelijkheid geworden was en is. En dat betreft voor-
namelijk het „beloftebegrip", waarvan de Vervangings-
formule uitgaat.

De ds. Graaf schrijft dienaangaande:
„Wat is het karakter der verbondsbelofte? Is zij een
toezegging, welke slechts vervuld wordt op voorwaarde
van ons geloof? Of is zij meer? Is zij ook een
krachtadig en werkzaam Woord Gods, zodat God Zelf,
en in het eerste stadium God alleen werkende, haar
inhoud aan ons zaad vervult? Zijn „belofte en werke-
lijkheid" zo van elkaar gescheiden en de vervulling der
belofte zo zeer aan de voorwaarde van geloof ver-
bonden dat van een realisering der belofte niet gespro-
ken zou kunnen worden, of is het ook in Zijn verbond
God, „Die Zijn Woord doet"? Wanneer men de laatste
gedachte aanvaardt en de belofte dus ziet als een door
de Heilige Geest krachtadig en werkzaam Woord
Gods — die gedachte ligt in de nieuwe verklaring —
dan volgt daaruit een bepaalde beschouwing van het
zaad des verbonds, n.l. als een geslacht, waaraan God
Zijn belofte vervult, dat dus — om met de Synode te
spreken — „deelt in de wederbarende genade des Hei-
ligen Geestes".

Zie, daar hebt U het nu! Uitgaande van de juiste
stelling dat God het is, Die ook in Zijn verbond „Zijn
Woord doet", komt ds. de Graaf tot de onjuiste con-
clusie dat God dan ook Zijn verbondsbelofte vervult,
zodat het zaad des verbonds beschouwd en behandeld
moet worden als delend in de wederbarende genade des
H. Geestes.

Wat is de fout hier? Dat ds. de Graaf het verbonds-

woord doet opgaan in een belofte en niet in aanmer-
king neemt de realiteit van de verbondsbelofte. Dat ds. de
Graaf verwaarloost dat ook het verbondswoord Gods
een tweevoudig scherp zwaard is, gelijk al het spre-
ken Gods! Zeker, God doet Zijn Woord! Het is „trouw
al wat Hij ooit beval". Maar dan zoals Paulus dat
schrijft aan Timotheus: „Indien wij ontrouw zijn, Hij
blijft getrouw. Hij kan Zichzelf niet verloochenen". Maar
dat wij dan ook niet zeggen dat het heil toch wel komt
als wij ontrouw zijn, maar juist omgekeerd: dat dan
het onheil komt, dat dan de vloek in werking treedt.
Zoiets Paulus juist gezegd heeft: „Indien wij Hem ver-
loochenen, Hij zal ons ook verloochenen" (2 Tim.
2:13, 14).

De ds. Graaf moest er dan ook wel toe komen om te
zeggen: „Deze belofte geldt het geslacht des verbonds
in het algemeen". Dus: de verbondsbelofte is niet per-
soonlijk! Eigenlijk worden onze kindertjes dan slechts
„in het algemeen" gedoopt. Persoonlijk is aan Jan of
Piet of Klaas die gedoopt wordt, niets toegezegd al
wordt hun naam ook uitdrukkelijk genoemd: „Jan, ik
doop u...". Nee, de verbondsbelofte geldt slechts het
zaad des verbonds in het algemeen en daarom moet
bij elk kind „het houden voor" van pas komen. Elk
kind moet nu beschouwd en behandeld worden als dat
zaad des verbonds in het algemeen, dat het heil zeker
verkrijgt, aanvankelijk niet bezit: totdat het tegen-
deel blijkt. Ja, en als dan het tegendeel blijkt? Is God
het dan in eens niet meer, Die „Zijn Woord doet"? Dat
kan natuurlijk niet! Dus moet men wel tot de conclu-
sie komen dat dat kind de verbondsbelofte niet heeft
ontvangen, dat aan dat kind eigenlijk niets verzegeld
is, dat de doop van dat kind leeg, ijdel is geweest!

Ziet u wel, hoe puur „synodaal" de Vervangingsfor-
mule is? Want zelf zegt ds. de Graaf van dit belofte-
begrip en van de stelling dat de verbondsbelofte slechts
het zaad des verbonds in het algemeen betreft: „Ziet
daar, wat deze punten betreft, de zakelijke inhoud der
uitspraken van 1905 en 1942, DEZE DINGEN MOGEN
NIET PRIJSgegeven worden, WANT DIE ZIJN
VAN HET GROOTSTE BELANG".

„Deze dingen" zijn dan ook in 1950 niet prijsgege-
ven. De vervangingsformule staat onaangetaast. Een
ieder, die synodaal is of wordt, wordt geacht met „deze
dingen", met deze Vervangingsformule in te stemmen.
Dat de „Roeping" dit artikel van ds. de Graaf uit 1946
herplaatst, spreekt een duidelijke taal. Werkelijk, ik
begrijp het niet hoe iemand met „deze dingen" voor
ogen spreken kan van een „nieuwe situatie"! Ik be-
grijp het niet hoe men de binding aan zulk een leer
als een goddelijke binding durft voorstellen en aanvaar-
den! Ik begrijp het niet waarom de velen, die het met
„deze dingen" stellig niet eens zijn, zich nog niet van
deze binding vrijmaken en terugkeren tot de schriftuur-
lijke grondslag der Kerk.

Tot zoover ds. C. G. Bos. Wij zijn hem dankbaar voor
zijn nuchtere en opbouwende artikelen. K. S.

SPAAR EN BRUINS SLOT.

Verleden week hielden we ons even in een * bezig
met de kwestie Churchill-Bruins Slot-Spaar. De J.
Francke deed dat ter zelfder tijd in zijn kerkbode
(Z.-H. Zuid). Hij vermeldt het gevalletje van de
moeilijkheid inzake de herkiezing van Spaar als voor-
zitter van Strassburg:

Wilde Spaar niet meer? Neen, dat niet! Wie stak
er dan een spaar in het wiel van Spaar?..... Niemand
minder dan de antirevolutionnaire Dr. Bruins Slot, lid
van de Tweede Kamer in Nederland, hoofdredacteur van
Trouw, christelijk dagblad. Bruins Slot zei: „Spaar,
in je eigen land stelde je inzake de koningskwestie ge-
weld boven recht en toonde je geen eerbied voor wettig
genomen besluiten; Spaar, je bent geen democraat maar
een revolutionair en daarom kunnen wij je hier in
dit Straatsburger Parlement ook niet gebruiken; t
gaat niet tegen je persoon maar tegen je beginsel, dat
je als persoon draagt" (eigen „samenvatting" en „ver-
duidelijking" van mij, Fr.). En een mede-afgevaardigde
uit Nederland, de roomse heer Kerstens, ondersteunde
Bruins Slot.

Hierna vermeldt ds. Francke het gebezigde argu-
ment waarmee dr. Bruins Slot werd weggerangeerd:

Doch een derde Nederlandse mede-afgevaardigde, de
P. v. d. A.-man Jonkheer Van der Goes van Naters,
zei: „Bruins Slot, dat is mis: We moeten ons hier in
dit Europese Parlement niet inlaten met de interne
aangelegenheden van een land; het gaat er niet over
wat Spaar in België heeft gedaan als socialistenleider
doch wat hij hier moet doen als voorzitter van dit par-
lement" (eigen „samenvatting" en „verduidelijking" van
mij, Fr.).

Hierna gaat ds. Francke het geval ironisch bespre-
ken:

Je bent als rasschte anti-revolutionnaire dadelijk ge-
reed om te zeggen: „Bruins Slot, U deed een beste zet;
flink zo! U hebt gelijk en die ander is grondig mis".

Wijzigingen Handboek 1950

Biz. 18 DEPUTATEN CL. WARFFUM. Class. Lector-
fonds: Ds. F. Boonstra enz. is vervallen.

Biz. 71 GORINCHEM. Adres kerkeraad: R. Blokland,
Visscherslaan 28.

Biz. 83 ROTTERDAM-DELFHAVEN. Adres kerkeraad:
J. Kooyman, Joost van Geelstraat 59a, Rotter-
dam-C.

Biz. 94 DJAKARTA. Adres kerkeraad: B. Valkenburg,
Medan Merdeka Selatan 19, Djakarta.